

Apponyi Albert gróf, minden magyar példaképe

Irta: Diósi Géza dr.

A magyarság érzület- és gondolatvilágának van egy nagyon szép megnyilvánulása, mely elemi erővel szokott kitörni minden igaz magyar lelkiületéből, mely könnytől fátyolos szemmel ünnepel még akkor is, mikor az idők járása nehéz felette és talál olyan egyént, kire keserves, de bizó napjaiban mint jótékony támasztékra tekinthet. Ez a magyar lélek önmagába kiáltása és hangos szóval hirdetője: *nagyjainak szent tisztelete*, a hála elismerése és lerovása velök szemben.

Csak pár nap múlt el a minden magyar ember szívét megremegetető világesemény óta, csak a napokban zarándokolt el az ország miniszterelnöke Trianon két nagy harcosának sírjához, máris Gömbös Gyula neve mellett elsősorban annak a minden kétségen fölülálló emberi nagyságnak nevével visszhangzik gyűrűbe szorított hazánk minden kis lakóhelye és hallatára megrezdül minden hüen dobogó magyar szív, — ki magában megtestesítve egyesítette a magyar fajtság minden jó tulajdonságát.

Apponyi Albert gróf 1933-ban ment át az Örökkévalóságba, 87. évének terhével a vállán. Nagy és súlyos idő ez a hétköznapi emberi életben, melyből 61 évet eltölteni közpályán, szepőlten múlttal — csakis olyan egyéniség tudott, mint „a nagy aggastyán”, a mindenkinél tisztább, emelkedettebb és soha meg nem tántorodó magyar: *Apponyi Albert gróf*.

Nagy emberi értékek: államférfiak, írók, költők, hadvezérek, bölcselők életét szoktuk magunk és neveltjeink elé állítani követendő mintaképül. A „nagy”-nak keresése mindenki, de különösen az ifjú nemzedék álma, kell, hogy legyen minden körülményben... Apponyi Albert gróffal az egyetemes magyarságnak olyan ember adatott, aki nyolcvanhét évével és 61 éves közéleti szereplésével nemcsak fejlett, de jellemének szilárdságával, tántoríthatatlan hitével, hazaszeretetével és erkölcsi tisztaságával is minden magyar ember fölött állt. Voltak nagyjaink, akiket időnkint nagyra emelt a néphangulat és aztán elfödött a gyűlölet és megvetés vulkanikus kitörésének hamuja; voltak, akik időnkint újra születtek és elkövetett bal lépések után újra élére álltak a belső rothadásban erjedő magyar életnek.

Apponyinak sohasem kellett újra kezdenie, sohasem kellett a feledésnek sötét emlékére építenie semmit. Nyolcvanhét éven át magyar, keresztény-katolikus volt, apostala népének, ki egész földi életét, szellemi munkáját magyar nemzetének áldozta. Istenért és hazájáért dolgozva elment a békéért abban a reményben, hogy sok próbálgatás után talán tudna valami eredményt elérni népe számára. 1920. január 7-én érkezett meg Párisba a magyar békeküldöttség élén és 15-én megkapta a békeföltételeket. Eszmecserebe azonban a győztesek nem bocsátkoztak vele, úgyhogy *békétárgyalásról* nem lehetett szó. Csak annyit engedtek meg, hogy Apponyi szóbeli előadást tarthasson Magyarországról helyzetéről. Ezt az előadást Apponyi január 16-án d. u. fél 3 órakor tartotta meg a „győztes hatalmak” fótanácsa előtt. Ebben a beszédben, melyet felváltva franciául, angolul és olasz nyelven tartott, ötven órában át fejtette ki rendkívül nagy ékesszólással a magyarság álláspontját a békeföltételekkel szemben. Befejező szavaiban a következőket mondta:

„... Önök fölhozhatják, mint döntő tényezőt, a győzelmet és a győztek jogait. Elismerjük ezeket, uraim. Elég valóságosan gondolkodunk politikai kérdésekben, hogy ezzel a tényezővel kellőképpen számoljunk. Ismerjük tartozásunkat a győzelemmel szemben. Készek vagyunk vereségünk váltásdíját megfizetni. De ez lenne az újáépítésnek egyedüli elve? Az erőszak volna az egyedüli alapja az építésnek? Az anyagi erőszak lenne az egyedüli fenntartó eleme annak a konstrukciónak (alkotás: a béke művének), mely összeomlóban van, mielőtt az építés befejeződött volna? Európa jövője igen szomorú lesz ebben az esetben! Nem hiszük uraim, hogy a győztes hatalmaknak ez volna a mentalitása; ezeket az elveket nem találjuk meg azokban a nyilatkozatokban, amelyekben Önök megállapították azokat az eszméket, amelyeknek győzelméért harcoltak; és amelyekben megjelölték a háború céljait.”

Majd egész jóslatszerűen mondja, hogy a régi nagy Franciaország és Anglia nem veszélyeztetheti erkölcsi fölényét az erőszak fegyverének alkalmazásával:

„Engedjék meg uraim, hogy azt tanácsoljam: ne veszélyeztessék örökségüknek legjobb részét, az erkölcsi fölényt, amelyre Önöknek joguk van, az erőszak fegyverének alkalmazásával. — mely ma az Önök

Olyan világításunk!

A ragyogó fényű
TUNGSTRAM
KRYPTON

Gazdaságosabb!

kezében van, de amelyet holnap más ragadhat meg, míg amaz megmarad.”

Beszéde utolsó sorai az erkölcsi tényezők erejében bizó magyar ember hite, aki azt kívánta ellenfeleinek, „hogy a győztes fegyvereknek dicsőségét szárnyalja túl a béke megteremtésének dicsősége, amellyel az egész emberiséget megajándékozzák.”

Az eredményt szomorú lélekkel mindnyájan tudjuk. Apponyi nem hozhatott jó békét, nem hozhatott pálmát, csak tövist és koszorút, megaláztatást számunkra; de ennek véres, verejtékes borostyán leveleibe be voltak kötve az ő nagy érdemeinek munkái. A sikertelenség nem bénította meg, nem fosztotta meg reményétől, sőt erősebb kötelességgel fűzte hazájához. Saját szavai szerint ezt a letiport, földarabolt hazát még jobban szerette, mint amazt, a régit, a nagyot, az egészet, mert ebből kevés van, kevés maradt. De szívében a régi, nagy haza sohasem volt földarabolva. Lelkileg utolsó lehelletéig egész hazáját szerette és tántoríthatatlanul hitte, hogy hazánk egyszer megkapja

igazságát és integritását semmiféle hatalmi kényszer nem szüntetheti meg.

Ez a pár év homályos idő volt Apponyi életében, a sok fény mellett, talán kissé némaság is az ének, a himnuszok mellett, de ez őt sohasem zavarta, — *dolgozott tovább*. Az akaratnak ez a hősiessége nagy erő és biztatás mindnyájunk számára a jelen és jövő kétséges napjaiban. A legszebb példakép ő minden magyarnak; és minden fiatalnak, öregnek Apponyi legyen ezekben a várakozásteljes napokban eszménykép, ki mindig bátor, fölemelkedett lélekkel járt és haladt azon az úton, mely a munka, a fegyelem, a türelem és kitartás útja volt számára. Vessük lelkünkbe Apponyi Albert szellemi arcképét s legyen előttünk állandóan az ő fáradhatatlan munkaszeretete, jellemessége, kitartása s ha most még olyan a magyarság, mint a télen ágaitól megfosztott fának tönkje: talán már a közeljövőben da-gadt kebellet várhatjuk Trianon után Apponyi Albert gróf álmának teljesedését, az új magyar megújódást, az új fakadást, a boldog föltámadást!

Séta a szegedi Velencében,

Mórávárosban, ahol évtizedek óta vízben élnek az emberek

(A Délmagyarország munkatársától) Az illetékes ügyosztályon most készül a városrendezés újabb ötves terve. A terv igen sok fontos tennivalót ölel föl, de jelentőségben kimagasló az az intézkedés, amely végre a Móráváros tüzét ki céltul. Ez az utca köti össze a Kálvária-utat a Cserepes-sóforral és szolgál kivonulással a katonaságnak a gyakorlóterre és ez Móráváros legforgalmasabb utcája is. Ennek az egyetlen utcának kikövezése és rendezése még nem oldja meg önmagában a mórávárosi problémákat: mint kezdet azonban reményt nyújt arra, hogy a véres végre oltalma alá veszi eddigi mostohagyvermekét, az évtizedek óta vízben élő Mórávárost, a szegedi Velencét.

Sártenger és ingoványtelep

Derék, becsületes munkásnép lakja Mórávárost. Nagyrésztük a kisiparosok, földműves és igen sok a paprikakészítő és földművelés ember a híres szegedi papucsesők cégtábláit: kovács, cserepező, agyvagedény készítő és sok más kisiparos talál itt helyet, hogy folytassa csöndben, békében azt a munkát, amit az ősei kezdtek s amely nem egyszer európai hírnevet biztosított a városnak. Innen indulnak el a ki-

állításokra, a nagyvásárookra a szegedi papucsesők, a szegedi kovácsműhelyek remekbékészítő készítményei, a szegedi festett agyvagedények, hogy országsszerte bizonyítékai legyenek a szegedi munka kiválóságának. S a lakosság soha nem kért mást a várostól ezért a munkáért csak azt, hogy vegye gondozásba ezt a városrészt, szüntesse meg végre azokat az állapotokat, amelyek megnehezítik és elkésérik Móráváros életét.

A városrészt mélyfekvésű s így legjobban ki van téve a talajvíz könyörtelen pusztításának. Évtizedek óta kora tavasztól késő őszi víz alatt áll ez a külön kis város. Tavasszal, amikor a föld alól szökőárszerűen tör föl a talajvíz, ingoványteleppé változik át a városnegyed. A szélső utcák teljesen víz alá kerülnek, bűzös mocsarak és baktériumoktól hemzserő tavak keletkeznek az utcákon a házak előtt, a házak udvarában és házak lakószobáiban is. A nyár — ha száraz — annyi „enyhülést” hoz, hogy ezeknek a mocsaraknak helyét *feneketlen sártenger foalalja el*. Amint egy kis eső esik, egyszerre előtűnnek újra a mocsarak, úgy, hogy az utcákon közlekedni, sőt igen sok háznak lakni teljesen lehetetlenség. Összel az esők ismét tengerré változtatják s így tart ez a tél beálltáig, mikor végre a természet ióté-